

OTROK IN HIŠNI LJUBLJENČEK

Veliko otrok si zaželi, da bi imeli svojega hišnega ljubljence, odločitev glede njega pa seveda ponavadi sloni na vas starših. Vendar se je potrebno zavedati, da žival ni igračka, je živo bitje, ki ima občutke in za katerega je potrebno ustrezno skrbeti. Ste pripravljeni na to?

Skrb za žival prinaša odgovornost in seveda dodatno delo, vendar pa ima ogromno pozitivnih učinkov. Prijateljstvo z živaljo **izboljša človeške socialne odnose**, saj žival zapolni emocionalne in socialne potrebe. Opazne so tudi izboljšave v psihološkem in fiziološkem zdravju. Pri izgradnji **otrokovega samospoštovanja** ima skrb za žival velik vpliv. Otrok se namreč lahko od živali, ki je odvisna od njega, nauči razumeti čustva in potrebe, kar mu pomaga tudi pri vživljanju v druge ljudi. Prav tako lahko živali nudijo tudi socialno oporo, saj otroci v stiski pogosto poiščejo tolažbo pri hišnih ljubljenceh. Žival omogoči otroku, da se počuti brezpogojno sprejetega. Vendar to ne pomeni, da lahko žival nadomesti ljudi. Daje lahko le čustveno oporo. Domača žival ima ugoden vpliv na razvoj govora, iz otroka izvablja besedna sporočila. Prisotnost domače živali **poveča družinsko povezanost**. Ob živali preživijo družinski člani več časa skupaj.

PRED PRIHODOM ŽIVALI V VAŠ DOM

Preden sprejmemo določeno žival v svoj dom, se mora s tem strinjati vsa družina. Predvideti je treba ali imamo dovolj časa in sredstev, da bomo za žival pravilno in dobro skrbeli? Ali se nam gnusi, ko ugotovimo, da lula in kaka in je to treba za živaljo čistiti? In ne nazadnje moramo razmisliti, kaj bomo z živaljo, ko gremo na počitnice? In katera žival je najbolj primerna tako za otroka kot za starše, za katere se seveda skoraj vedno izkaže, da morajo že po nekaj dneh prevzeti vso oskrbo živali? Odločitev za žival mora vsebovati vse te razmisleke, v nadaljevanju pa vam bom na kratko predstavila dobre in manj ugodne lastnosti najpogostejših hišnih ljubljencev.

- **Hrčki, miši in morski prašički**

Dobre strani: so majhni, relativno poceni, zanje pa je enostavno skrbeti. Morski prašički so zelo družabni, radovedni, nenehno v gibanju in zato zanimivi, ugriznejo pa redko. Kletka zanje ni zelo velika. Živali družba človeka ni nujna, zato lahko ves dan ostane sama doma, v času krajših odsotnosti pa žival s kletko vred lahko odnesemo k prijateljem ali sorodnikom. Stroški zdravljenja živali pri veterinarju bodo majhni, sicer pa so hrčki in morski prašički redki obiskovalci pri veterinarju tudi zaradi kratkosti življenja.

Slabe strani: mali glodavci so zelo urni in jih otroci, mlajši od pet let, težka primejo. Tudi nočno tekanje po kletki je lahko naravnost utrudljivo in živce parajoče. Podnevi pa niso zanimivi, ker veliko prespijo. Kletko jim moramo očistiti vsaj enkrat, dvakrat na teden, najbolje pa vsak dan. Moteč je lahko vonj po glodavcih. Kratka življenjska doba mnoge otroke zelo razžalosti.

Oprema: Oprema zanje je kletka, napajalnik in posodica za hrano ter kakšno igralo. V času počitnic jih običajno ne jemljemo s seboj, ampak preselimo k nadomestnim skrbnikom s kletko vred.

- **Zlate ribice**

Dobre strani: so poceni, ne zahtevajo posebne nege in so nadvse primerne za mlajše otroke, vendar pod nadzorom odraslega. So brez vonja, hrana in zdravniška oskrba sta poceni.

Slabe strani: so hitro nezanimive, otroci se jih kmalu naveličajo. Imajo kratko življenjsko dobo.

Oprema: Živijo sicer lahko tudi v večji stekleni posodi, ampak za ribice to niso dobri življenjski pogoji. Boljše pogoje imajo v pravem akvariju, ki ima tudi

črpalko za zrak in čistilno napravo. Ribice se počutijo boljše, če jih je več. V trgovini z malimi živalmi vam bodo svetovali, katere vrste ribic dobro sobivajo.

- **Želve**

Dobre strani: Kopenska želva je nezahtevna za prehrano in za vzdrževanje. Živi dolgo. Ker je počasna in neodzivna, za otroke lahko postane hitro nezanimiva. Ampak ker želva človeka ne potrebuje, lahko ostane na vrtu tudi kar tako, le da ji polagamo svežo zelenjavo in omogočimo dostop do vode. Teže je z vodnimi želvami, ki potrebujejo več nege.

Slabe strani: Želve in ostali plazilci za otroke niso priporočljivi. Želve potrebujejo posebno prehrano, vodne želve pa tudi akvarij. Na začetku so majhne, nato pa občutno zrastejo in živijo tudi do 50 let. V nasprotju s splošnim prepričanjem želve ne smemo odložiti v bližnji ribnik, češ da bo tam živela naprej, na svobodi. Želva lahko tudi prenaša salmonelo, s katero bi se lahko okužil otrok, ki bi jo prijemal. Če imamo želvo, si moramo vsakič, ko jo odložimo, skrbno umiti roke. Kopenska želva v naših krajih pozimi počiva, kar ji moramo omogočiti tudi na domačem vrtu.

Oprema: Akvarij s prostorom za sončenje in lučjo za ogrevanje za vodne želve, za kopensko želvo pa vrt, po katerem bo lezla. Hrana ni draga, za vodne želve pa je potrebna posebna prehrana. Dobra stran je, da kopensko želvo med počitnicami zlahka oddamo začasnemu skrbniku.

- **Zajčki**

Dobre strani: so zelo družabni, tihi, mehki, ljubki in tako rekoč ne grizejo. Otroku nudijo možnost izražanja čustvene topline in zadovoljijo njegovo potrebo po stiku s toplo in mehko živaljo. Ne potrebujejo velike kletke. Lahko jih naučimo, da opravljajo potrebo na za to določeno mesto. Zelo dobro se ujema z mačkami.

Slabe strani: potrebujejo relativno umirjeno in tiho okolje. Z njimi moramo ravnati zelo nežno in previdno, zato niso zelo primerni za otroke pod petim letom starosti. Prav tako ni priporočljiva družba psa. Res je, da ne potrebujejo velikega prostora v kletki, vendar morajo več ur na dan preživeti zunaj kletke, saj potrebujejo veliko gibanja. Zajčki živijo od štiri do sedem let, otroci pa se jih v tem času običajno že zdavnaj naveličajo. Če jim kletke ne čistimo redno, bo smrdela. Zajčki pogosto zbolijo, predvsem zaradi nepravilne nege (hrane).

Oprema: Zajčki živijo v zajčniku. Najbolje jim ga je kupiti skupaj s posodico za vodo in hrano. V času počitnic jih ne jemljemo s seboj, ker se žival na poti in v novih pogojih ne bo počutila dobro.

- **Mačke**

Dobre strani: so čiste, tihe, družabne, pogosto tudi zveste, pametne, zabavne, lepe, nezahtevne za nego, samostojne in zase potrebujejo malo prostora, zato so še zlasti primerne za stanovanja. Mačka otroku nudi čustveno bližino, vendar je primerna predvsem za večje otroke, ki že vedo, kdaj potrebuje žival svoj mir in kdaj želi igro ali božanje. Mačka otroku veliko »nudi«, ampak zase tudi veliko »zahteva«, zato ni primerna za majhnega otroka, ki je tudi sam predvsem »prejemnik«. Če nas čez dan ni domov do petih popoldan, nas mačka ne bo zelo pogrešala, bo pa vesela, ko nas bo spet zagledala. Mnoge mačke vedo, kdaj se vrnejo gospodarji in jih pridejo veselo pozdravljat že prej, preden avto pripelje k hiši. Hišne mačke živijo v povprečju med 14 in 17 leti.

Slabe strani: mačke so dokaj svojeglave, in čeprav so igrive, niso tako vodljive niti predvidljive, pa tudi ne izkazujejo svojih čustev v tolikšni meri, kot na primer psi. Ni pa res, da se ne navežejo na človeka, temveč le na hišo. Mačka ni igrača za otroka, in če bo otrok silil vanjo, se bo branila najprej z umikanjem in begom, v sili pa s praskanjem, tudi grizenjem. Ker je njeno vedenje za otroke težko berljivo, pogosto silijo vanjo kljub očitnim znakom, da ji je igre dovolj. Mačke in dojenčki ne sodijo skupaj. Dobremu gospodarju bodo mačke v dar prinesle ulov - ptiča, miško... V prvem letu življenja je mačke treba pogosto voditi k veterinarju, zato predstavljajo dokaj velik strošek, pa tudi hrana zanje ni ravno poceni. Mačje stranišče moramo čistiti vsak dan. Pogosto se potepejo in jih več dni ni na spregled. Ker ob dotiku z mačjimi iztrebki otroci lahko dobijo črevesne parazite, moramo paziti, da domači peskovnik redno pokrivamo. Nosečnice morajo ravnati skrajno previdno z mačjimi iztrebki, ker je mogoča

okužba s toksoplazmozo, ki lahko resno okvari plod. Mačke pogosto plezajo po zavesah, razkopavajo zemljo v lončnicah, skačejo na kuhinjski pult ali mizo..., česar jih ni mogoče odvaditi povsem zanesljivo.

Oprema: Mačja košarica za spanje (ki bo najpogosteje prazna), mačje stranišče, posodica za hrano, zaprta mačja košara za pot z avtom, igrače, plezalno drevo... Oprema ni draga, so pa lahko visoki stroški za veterinarja in za hrano. Odgovorni lastniki poskrbijo tudi za mačji zarod ali sterilizacijo. Mačke večinoma ne marajo vožnje z avtomobilom, zato ne računajte, da jih boste vzeli s seboj na počitnice. V novem okolju bi se tudi izgubile. V času počitnic jih morate torej zaupati v varstvo nekemu, ki ima mačke rad. Za mačko bi bilo najbolje, če jo začasni skrbnik oskrbuje na domu, ampak tam bi ji moral delati tudi družbo. Zelo napačno pa je prepričanje, da je dovolj, če mačko zaklenemo ven iz stanovanja in odidemo na počitnice, posodico za mleko pred vhodnimi vrati pa ji bo vsak dan napolnila soseda, češ da bo mačka že sama poskrbela za svojo hrano in prostor za spanje. To je zelo neodgovorno do živali, ki je vse leto živela v popolni oskrbi, v družbi in v stanovanju!

- **Ptice**

Dobre strani: najbolj primerni za otroke vseh starosti so majhni papagaji in kanarčki, saj so razmeroma poceni in ne potrebujejo veliko nege. Ni pa mogoče ptičke božati več kot s prstkom, pa še pri tem mora biti poleg odrasel. Otroku je potrebno pojasniti, da ptiček ne bo govoreča igrača, kakor je prepričanih mnogo otrok.

Slabe strani: ker z njimi nimajo kaj dosti početi, se jih otroci kmalu naveličajo. Kletko jim moramo čistiti vsak dan. Eksotične ptice niso priporočljive, ker zahtevajo posebno prehrano in zelo natančno ravnanje in nego. Papige lahko živijo od 40 do 100 let, ampak to je odvisno od vrste ptice. Ob dotiku z njihovimi iztrebki lahko otroci dobijo bolezenske znake, ki so podobni gripi: vročino, bolečine v sklepih in glavobol.

Oprema: kletka, igralo, hrana. Vse to ni drago, kletko pa je v času počitnic mogoče odnesti k prijaznim sosedom.

- **Psi**

Dobre strani: pes je človeku najbližje, saj razumemo njegovo vedenje, življenjske navade in potrebe. Blizu nam je tudi po čustveni plati. Pes zelo

veliko »da«, vendar moramo zelo previdno izbrati pasmo glede na naše želje, potrebe, življenjski stil, starost otrok. Če smo pasmo dobro izbrali, nam lahko pes prinese v hišo večletno resnično in čisto ljubezen, globoko navezanost, veliko zabave in mnogo veselja za vse družinske člane. Toda psa je potrebno vzgajati, ni dovolj, če si ga le preskrbimo. Ne računajmo, da bo to zmožni otrok, pa tudi skrbel ne bo zanj, pa čeprav bi stokrat obljubil. Je pa za otroka zelo koristno, če pomaga skrbeti za psa, saj otrok z vsakodnevno skrbjo za psa dobi občutek odgovornosti, nanj pa se tudi naveže, mu zaupa, v njem najde najzvestejšega prijatelja. Nobena druga žival otroku ne more biti tako blizu. Vse to je še posebno pomembno za otroke, ki so edinci, ali za otroke, ki so kako prikrajšani in zato pogosto osamljeni.

Slabe strani: psi zahtevajo veliko časa in veliko vsakodnevne nege (sprehodi, stranišče, kopanje, česanje, čiščenje tac, priprava hrane, čiščenje stanovanja za psom...). So dragi, pa ne le ob nakupu, temveč tudi kasneje, ko jih je potrebno cepiti, zdraviti, voditi na preglede... Lahko pa ustreznega psa najdemo tudi v pasjem zavetišču, s čimer imajo mnoge družine zelo dobre izkušnje. Psa ne moremo pustiti samega dlje časa niti čez dan, kaj šele čez vikend ali za počitnice. Zato moramo pred odhodom na počitnice zanj vedno poiskati varstvo ali pa mu preskrbeti mesto v pasjem hotelu, ali pa ga vzamemo s seboj. Tudi iztrebke na vrtu moramo redno odstranjevati, saj bi otroci ob dotiku z njihovimi iztrebki lahko dobili črevesne parazite. Vsaj dvakrat dnevno potrebujejo psi izdatno gibanje, ne le tako, da ga spustimo na vrt. Če imamo dojenčka, ni priporočljivo imeti še pasjega mladička, saj oba zahtevata ogromno časa in pozornosti. Mnogi psi so preveliki, preglasni in preživahni za bivanje v stanovanju. Nekatere pasme so primerne le za ljudi, ki imajo veliko znanja in izkušenj s psi, ne pa za družine z otroki. Pes lahko tudi pogosto laja, s čimer močno moti sosesko. Pohišstvo v stanovanju bo ob mladem psu poškodovano, popraskamo, pes pa ima tudi svoj pasji vonj, ki je lahko moteč v stanovanju. Za dolgodlakimi psi je potrebno pogosto čiščenje. Draga je tudi hrana za psa. Psa je potrebno vzgajati in šolati, da bo sobivanje z njim prijetno in varno!

Oprema: košara ali odeja za spanje, pasja utica, ovratnica, posode za hrano, povodec, igrače, oblačila... Oprema ni draga, ni pa poceni sprotno vzdrževanje živali (še posebno velike živali) in stroški za veterinarja.

PRIHOD NOVEGA DRUŽINSKEGA ČLANA

Ko v družino prijoka dojenček, se moramo zavedati, da takrat živali ne smemo vreči iz hiše ali jo v taki meri zapostavljati, da bo zanemarjena in na koncu zapuščena, neljubljena. Novega družinskega člana ji je treba predstaviti na primeren način (npr. ko sta mamica in otrok v porodnišnici, naj očka prinese domov del otrokovega oblačila (kapo, bodi, nogavičke) in ga položi pred psa. Pes naj oblačilo dobro ovoha, lahko ga odnese na svoje ležišče in se z njim igra. Tako bo že vnaprej spoznal novega družinskega člana).

TUJE ŽIVALI IN OTROK

Na sprehodu se pogosto zgodi, da srečamo sprehajalca s psom, ki ga ne poznamo, zato tudi ne vemo, kakšen je njegov odnos do otrok. Mogoče je kdaj doživel slabo izkušnjo in otrok ne mara, lahko je napadalen ali pa povsem krotek. Nikoli tako ne pustimo, da bi se otrok kar zapodil v psa. **Najbolje je, da se ustavite in pustite, da pride pes k vam, lastnika pa vprašajte, ali je pes do otrok prijazen. Potepuškim ali neznanim živalim brez lastnika pa se ne približujemo.** Pomembno je, da žival spoznamo, jo vzljubimo, razumemo in takrat naš strah dobi čisto male oči ali pa popolnoma izgine.

Želim vam veliko uspeha pri odločitvah in prijetne urice z vašimi hišnimi ljubljenci. Imejte se radi! ☺

Pripravila: svetovalna delavka Sergeja Hudolin, univ. dipl. psih.